

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **Ing. B. F.**, proti žalovanému: **Zeměměřický a katastrální inspektorát v Brně**, se sídlem Moravské náměstí 1, Brno, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 21. 2. 2019, č. j. ZKI BR-O-2/27/2019-29, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 3. 1. 2020, č. j. 62 A 62/2019 - 94,

t a k t o :

- I.** Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **s e z a m í t á .**
- II.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- III.** Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Katastrální úřad pro Zlínský kraj, Katastrální pracoviště Holešov (dále jen „správní orgán prvního stupně“), rozhodnutím ze dne 22. 11. 2018, č. j. OR-232/2018-740/33, nevyhověl nesouhlasu žalobkyně s neprovedením opravy chyby v katastrálním operátu a vyslovil, že budova č. p. X, která je součástí pozemku parcelní číslo st. X v katastrálním území Rajnochovice, budova č. p. X, která je součástí pozemku parcelní číslo st. X v katastrálním území Rajnochovice, a budova bez č. p./č. e., jiná st., která je součástí pozemku parcelní číslo st. X v katastrálním území Rajnochovice, budou v katastru nemovitostí evidovány beze změn.

[2] Žalovaný v záhlaví uvedený rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí správního orgánu prvního stupně.

II.

[3] Žalobkyně napadla rozhodnutí žalovaného žalobou u Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“). Součástí žaloby učinila žalobkyně také žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení před krajským soudem.

[4] Krajský soud usnesením ze dne 3. 6. 2019, č. j. 62 A 62/2019 - 34, obě žádosti žalobkyně zamítl, neboť jí tvrzenou majetkovou situaci nepovažoval za věrohodně rozkrytou; svá tvrzení totiž nedoložila. Žalobkyně v reakci na to připsala ze dne 11. 6. 2019 opětovně požádala o úplné osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě.

[5] Krajský soud usnesením ze dne 9. 8. 2019, č. j. 62 A 62/2019 - 65, žalobkyni osvobodil od soudních poplatků do výše dvou třetin a vyzval ji k úhradě soudního poplatku v částce 1.000 Kč. Její žádost o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě však zamítl. Při svém posouzení vycházel především z žalobkyní nově doložených listin, které mu postačovaly k vytvoření věrohodného obrazu o její majetkové situaci. Krajský soud uzavřel, že žalobkyně je osobou nacházející se na hranici dostatečnosti finančních prostředků k tomu, aby byla schopna unést náklady soudního řízení ve výši 3.000 Kč, a tudíž v daném případě shledal důvod k částečnému osvobození od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 s. ř. s., tak, aby se žalobkyně přiměřenou mírou (do výše jedné třetiny soudního poplatku) podílela na procesním riziku jí vyvolaného soudního sporu. K zamítnutí žádosti žalobkyně o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě krajský soud vysvětlil, že ustanovení zástupce v posuzované věci nepovažuje za nezbytně nutné k ochraně práv žalobkyně, a to zejména proto, že žaloba žalobkyně je srozumitelná, jak z hlediska skutkového, tak i z hlediska namítaných vad napadeného rozhodnutí, a byla doplněna potřebnými přílohami. Ve spojení se správním spisem měl tudíž krajský soud dostatečný podklad pro vydání meritorního rozhodnutí.

[6] Žalobkyně soudní poplatek ve výši 1.000 Kč ve stanovené lhůtě uhradila. V přípisu ze dne 29. 11. 2019 však krajský soud opětovně požádala o úplné osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Žádost nikterak blíže neodůvodnila, pouze přiložila usnesení Krajského soudu v Brně, pobočky ve Zlíně, ze dne 15. 8. 2017, č. j. 60 Co 109/2017 - 356, kterým byla podle jejího názoru v jiném soudním řízení od soudních poplatků plně osvobozena. Současně uvedla, že *„osobní, majetkové a výdělkové poměry, jež jsem soudům k řízení doložila, se dosud výrazně nezměnily.“*

[7] Krajský soud usnesením ze dne 3. 1. 2020, č. j. 62 A 62/2019 - 94 (dále jen „napadené usnesení“), opakované žádosti žalobkyně o plné osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě zamítl. Neshledal totiž důvod se odchýlit od svých závěrů uvedených v cit. usnesení č. j. 62 A 62/2019 - 65, kterým žalobkyni osvobodil od soudních poplatků do výše dvou třetin a zamítl její žádost o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, a to zejména proto, že se majetkové a osobní poměry žalobkyně od jeho vydání nezměnily a soudní poplatek ve výši 1.000 Kč byl již žalobkyní zaplacen. Krajský soud rovněž zdůraznil, že důvodem pro vyhovění žádostem žalobkyně nemůže být pouhý odkaz na rozhodnutí jiného soudu v jiné věci vedené v rámci civilního soudnictví týkající se osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce.

III.

[8] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nyní brojí proti napadenému usnesení kasační stížností. Navrhuje jej zrušit a vrátit věc krajskému soudu k dalšímu řízení.

pokračování

[9] Stěžovatelka především nesouhlasí s tím, že nebyla v řízení o žalobě plně osvobozena od soudních poplatků a nebyl jí ustanoven zástupce, a to zejména kvůli tomu, že nemá právní vzdělání a z důvodu složitosti projednávané věci by mohlo dojít ke značné újmě na jejich právech.

[10] Stěžovatelka považuje posouzení její životní a finanční situace učiněné krajským soudem za neobjektivní a výklad zákona za svérázný. Krajský soud podle stěžovatelky pochybil, nepřihlédl-li v řízení k zákonu o hmotné nouzi, k účelu pobíraných dávek hmotné nouze a jiných sociálních dávek a také k pojmu „*příjmová chudoba*“ s ohledem na zaslanou statistiku Českého statistického úřadu z roku 2018.

[11] Stěžovatelka má také za to, že napadené usnesení je zmatečné, neboť v jeho odůvodnění je uvedeno, že se osvobození vztahuje i na řízení o kasační stížnosti, a ačkoliv jí nebyl krajským soudem ustanoven zástupce, je podle poučení obsaženého v napadeném usnesení povinna být v řízení o kasační stížnosti zastoupena advokátem.

[12] Součástí kasační stížnosti stěžovatelka učinila rovněž žádost o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení před Nejvyšším správním soudem. Odvolávala se přitom na rozhodnutí kasačního soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. Na 141/2019 - 7.

IV.

[13] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

V.

[14] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že o návrhu stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků nebylo nutno rozhodovat, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení, kterým krajský soud nepřiznal stěžovatelce plné osvobození od soudních poplatků a zamítl její návrh na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[15] Jen pro úplnost kasační soud k právě uvedenému dodává, že za předpokladu, že by s podáním kasační stížnosti v souzené věci poplatková povinnost spojena byla a přitom stěžovatelka již je zčásti osvobozena od placení soudních poplatků zmíněným usnesením č. j. 62 A 62/2019 - 65, toto osvobození by se na ni ve stejném rozsahu (dvou třetin) vztahovalo bez dalšího i v řízení o kasační stížnosti v souladu s § 36 odst. 3 s. ř. s.

[16] Z citovaného usnesení rozšířeného senátu č. j. 1 As 196/2014 - 19, současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právního vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatelky advokátem v řízení o kasační stížnosti nemusí být splněna.

[17] Nejvyšší správní soud i tak vážil, zda je přes právě uvedené ustanovení zástupce v nynějším řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není. Kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti a lze z ní seznat, z jakých skutkových a právních důvodů stěžovatelka považuje napadené usnesení krajského soudu za nezákonné. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatelka v důsledku své neznalosti práva mohla utrpět jakoukoli újmu. V tom je také věc odlišná od případu, na nějž se stěžovatelka odvolává v kasační stížnosti (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 8. 2019, č. j. Na 141/2019 - 7), v němž byl stěžovatelce zástupce ustanoven za účelem podání kasační stížnosti a jejího zastupování v řízení u Nejvyššího správního soudu. O takový případ se zde ale nejedná. Nejvyšší správní soud tudíž stěžovatelčin návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti zamítl.

[18] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[19] Kasační stížnost není důvodná.

[20] V nynější věci jde o posouzení zákonnosti usnesení, jímž krajský soud zamítl opakovanou, v pořadí již třetí, stěžovatelčinu žádost o úplné osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě.

[21] Nejvyšší správní soud již ve své judikatuře vyslovil, že „[o] opakované žádosti o osvobození od soudního poplatku v rámci jednoho řízení je soud povinen rozhodnout jen v případě, že tato žádost obsahuje nové, dříve neuplatněné skutečnosti, zejména došlo-li ke změně poměrů účastníka řízení.“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2008, č. j. 4 Ans 5/2008 - 65). Je totiž nepochybné, že mohou existovat takové výjimečné okolnosti, za kterých bude opakovaná žádost opodstatněná (shodně též rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 8. 2009, č. j. 4 As 12/2009 - 119, nebo ze dne 28. 7. 2011, č. j. 8 As 65/2010 - 106).

[22] Je však výlučně na účastníkovi řízení - žadateli o osvobození od soudních poplatků, aby ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. nejen tvrdil, ale také doložil, že podmínky pro požadované osvobození splňuje a že nemá dostatek prostředků k úhradě soudních poplatků. Soud zde nepostupuje z úřední povinnosti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50).

[23] V souzené věci tedy krajský soud stěžovatelku usnesením č. j. 62 A 62/2019 - 65, osvobodil od placení soudních poplatků do výše dvou třetin; její žádost o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě zamítl. V nastalé situaci stěžovatelka, aniž se tomuto rozhodnutí bránila podáním kasační stížnosti, závěry krajského soudu akceptovala a také soudní poplatek za žalobu v poměrné výši 1.000 Kč uhradila. Dodatečně ve svém podání ze dne 29. 11. 2019 výslovně uvedla, že její osobní, majetkové a výdělkové poměry, které již „soudům doložila“; se dosud výrazně nezměnily a poukázala na rozhodnutí Krajského soudu v Brně, pobočky ve Zlíně ze dne 15. 8. 2017, č. j. 60 Co 1096/2017 - 356, které také připojila a s tímto odůvodněním opětovně, a to již potřetí, požádala o úplné osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce z řad advokátů.

pokračování

[24] Za těchto okolností však již krajský soud nebyl povinen o žádosti o osvobození od soudních poplatků a související žádosti o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, znovu rozhodovat (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2015, č. j. 8 Afs 201/2014 - 13). Rozhodoval-li přesto krajský soud o opakovaných žádostech stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení napadeným usnesením, nepochybil, dospěl-li k závěru o jejich nedůvodnosti. Stěžovatelka neuvedla žádné skutečnosti, jež by svědčily o změně jejich poměrů rozhodných pro úvahy o úplném osvobození od soudních poplatků a takovou skutečností dokládající změnu poměrů nemohlo být ani citované usnesení Krajského soudu v Brně, pobočky ve Zlíně, vydané v civilní věci. Jednalo se o rozhodnutí vydané v roce 2017, které tudíž nemohlo svědčit o změně poměrů stěžovatelky v době od její žádosti ze dne 11. 6. 2019, o níž krajský soud rozhodoval usnesením ze dne 9. 8. 2019, č. j. 62 A 62/2019 - 65, na podkladě stěžovatelkou předložených, v té době aktuálních, podkladů. Krajský soud správně vyslovil, že pouhý odkaz na rozhodnutí jiného soudu v jiné věci vedené v rámci civilního soudnictví není v nynějším případě rozhodný.

[25] S ohledem na výše uvedené jsou nedůvodné námitky stěžovatelky vztahující se k „*neobjektivnímu a svéráznému*“ výkladu podanému krajským soudem v napadeném usnesení a také námitky, v nichž stěžovatelka nesouhlasí s tím, že ačkoliv nemá právní vzdělání a posuzovaná věc je složitá, nebyla krajským soudem osvobozena od soudních poplatků a nebyl jí ustanoven v řízení o žalobě zástupce.

[26] Krajský soud rovněž nepochybil, nepřihlédl-li v daném případě k zákonu o hmotné nouzi a účelu dávek hmotné nouze a dalších sociálních dávek. Při posuzování podmínek pro osvobození od soudních poplatků nejsou tato hlediska obecně významná, jak plyne z § 36 odst. 3 s. ř. s. Stejně je, jaká tvrzení stěžovatelka uvede v žádosti o osvobození od soudních poplatků (resp. též i v související žádosti o ustanovení zástupce) a zda tato svá tvrzení také doloží. Kromě odkazu na výše zmíněné civilní rozhodnutí však stěžovatelka netvrdila ničeho o svých poměrech a ani nedoložila žádnou změnu poměrů odůvodňující změnu postoje krajského soudu k jejím opakovaným žádostem.

[27] Stěžovatelka nakonec v kasační stížnosti namítá „*zmatečnost*“ napadeného usnesení. S ohledem na obsah tvrzení spojených s touto zmatečností je však zjevné, že stěžovatelka věcně nemíří k uplatnění kasačního důvodu podle § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., nýbrž vytýká vnitřní rozpornost napadeného usnesení, jež je vadou, kterou lze podřadit pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Kasační soud však v napadeném usnesení namítanou vadu vnitřní rozpornosti neshledal.

[28] Krajský soud v napadeném usnesení citoval § 36 odst. 3 s. ř. s., z něhož vyplývá, že osvobození od soudních poplatků přiznané v řízení před krajským soudem se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti. Obdobně podle § 35 odst. 10 s. ř. s. platí, že zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem zastupuje navrhovatele i v řízení před Nejvyšším správním soudem. V nyní posuzované věci sice stěžovatelce v řízení o žalobě krajský soud zástupce neustanovil, to však nebylo na závadu poučení, které současně v napadeném usnesení stěžovatelce poskytl pro případ, že by se mu chtěla bránit podáním kasační stížnosti. V nynější věci se ale obecná podmínka řízení o kasační stížnosti vyplývající z § 105 odst. 2 s. ř. s., kterou krajský soud uvedl v poučení napadeného usnesení, a to, že v tomto řízení musí být zastoupena advokátem, na stěžovatelku neužije (viz výše odst. [14] a [16]). V případě, že by tomu tak nebylo, byla by stěžovatelka v souladu s poučením, které se jí v napadeném usnesení dostalo, buď sama

povinna advokáta vyhledat s žádostí o právní pomoc, nebo u kasačního soudu podat žádost o ustanovení zástupce; jak ostatně i nyní učinila. Stěžovatelkou uváděné závěry krajského soudu tudíž nejsou navzájem rozpornými a Nejvyšší správní soud proto nepřisvědčil námitce, že je napadené usnesení „*zmatečné*“.

VI.

[29] Nejvyšší správní soud neshledal kasační námitky důvodnými, proto kasační stížnost zamítl podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[30] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. února 2020

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu